Kenneth Hänninen
11.10.2021

Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Viite: Talousvaliokunta perjantai 15.10.2021 klo 11.00 / HE 150/2021 vp / Asiantuntijapyyntö

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkö- ja maakaasuverkkomaksuista annetun lain 5 ja 6 §:n muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia sähkö- ja maakaasuverkkomaksuista. Maksuja esitetään korotettavaksi. Muutokset koskisivat vain lain 5 ja 6 §:ä. Esitämme, että samassa yhteydessä muutettaisiin myös lain 7 §:ää, kuten olemme esittäneet työ- jaelinkeinoministeriölle jo 14.12.2017 päivätyssä kirjeessä.

1 Verkkomaksuja koskevat muutokset 5 ja 6 §

Laki sähkö- ja maakaasuverkkomaksuista (950/2012) on tullut voimaan 1.1.2013. Edellisen kerran lakia muutettiin joulukuussa 2016, kun lakiin tuotiin suurjännitteistä jakeluverkkoa koskeva määritelmä. Samalla tarkistettiin eräitä maksukomponentteja. Tämän jälkeen verkkomaksuja ei ole korotettu. Nyt maksuihin esitetään merkittävää korotusta. Jakeluverkonhaltijoiden myyntituottoihin perustuvaa muuttuvaa osaa esitetään korotettavaksi 1,3. promillesta 1,6. promilleen. Järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan sähköverkkomaksua esitetään puolestaan korotettavaksi 600 000 eurosta 750 000 euroon ja järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan maakaasuverkkomaksua 170 000 eurosta 300 000 euroon. Korotusten yhteisvaikutus on yli 800 000 euroa.

Korotuksia perustellaan viraston työmäärän ja samaa resurssitarpeen kasvulla. Ymmärräme, että viraston työmäärä on kasvanut, kun virastolle on säädetty uusia tehtäviä. Esitetty verkkomaksujen korotusta on kuitenkin vaikea perustella pelkästään työmääränkasvulla. Erityisen huolissamme olemme esityksessä mainitusta Liikenne- ja viestintävirastolle maksettavasta maksuosuudesta, jolla katetaan viraston ylläpitämästä sijaintietopalvelutoiminnasta aiheutuvia kustannuksia. Nämä kustannukset ovat esityksen mukaan 400 000 euroa vuodessa.

Katsomme, että valvottavilta verkonhaltijoilta kerättävällä verkomaksulla voidaan kattaa vain tehokkaasta toiminnasta johtuvia kustannuksia. Virastoilta tulee edellyttää toiminnassaan samaa tehokkuutta kuin Energiavirasto edellyttää valvottaviltaan. Ehdotamme että lakiin lisätään em. toiminnan tehokkuusvaatimus.

2 Verkkomaksun määräytymisperuste 7 §

Sähkö- ja maakaasuverkkomaksuista annetun voimassa olevan lain 5 §:n mukaan jakeluverkon haltijan ja suurjännitteisen jakeluverkon haltijan sähköverkkomaksu on 1,3 promillea verkkotoiminnan edellisen päättyneen tilikauden **myyntituotoista**, kuitenkin vähintään 6 000 euroa. Lain 6 § on saman sisältöinen maakaasun osalta.

Energiateollisuus ry
Fredrikinkatu 51–53 B, 00100 Helsinki
PL 100, 00101 Helsinki
Puhelin: (09) 530 520, faksi: (09) 5305 2900
www.energia.fi

Lain 7 §:ssä tarkennetaan, että verkkotoiminnan myyntituotoilla tarkoitetaan myynninvähennyserillä vähennetyn verkkoliiketoiminnan liikevaihdon ja **verkkoliiketoiminnan muiden tuottojen summaa.**

Em. lain perusteella verkonhaltijat maksavat vuosittain valvontamaksua Energiaviraston toiminnan rahoittamiseksi. Valvontamaksun suuruus määräytyy verkonhaltijan liikevaihdon perusteella. Suomessa toimii tällä hetkellä verkonhaltijoita ns. vuokraverkkoperiaatteella. Nämä eivät omista hallitsemaansa verkkoa, vaan näiden verkot ovat yleensä emoyhtiön omistuksessa. Näiden kohdalla Energiavirasto tulkitsee em. lakia niin, että muiksi tuotoiksi katsotaan myös ne myyntitulot, jotka verkonhaltija saa myydessään rakennuttamansa verkon verkon omistajalle. Tämä kasvattaa verkkomaksun perusteena olevaa liikevaihtoa perusteettomasta ja asettaa nämä verkonhaltijat muita verkonhaltijoita heikompaan asemaan. Liikevaihdon kasvu voi olla jopa 50-60 %.

Voimassa olevien valvontamenetelmien mukaan ”verkonhaltija on tasavertaisessa asemassa riippumatta siitä, omistaako vai onko se muutoin saanut hallintaansa verkkoluvan mukaisen vastuualueensa sähköverkon.”

”Jos verkonhaltija on vuokrannut osittain tai kokonaan hallinnassaan olevan sähköverkon, toimii se tältä osin vuokraverkossa. Vuokrausjärjestely puretaan valvontamenetelmissä sähköverkkotoiminnan eriytettyä tasetta ja tuloslaskelmaa oikaistaessa. Verkonhaltija on tasavertaisessa asemassa riippumatta siitä, omistaako vai onko se muutoin saanut hallintaansa verkkoluvan mukaisen vastuualueensa sähköverkon. (Valvontamenetelmät neljännellä 1.1.2016 – 31.12.2019 ja viidennellä 1.1.2020 – 31.12.2023 valvontajaksolla).”

Tällä hetkellä tämä valvontamenetelmissä kuvattu ja koko valvonnan kannalta välttämätön tasapuolisuusperiaate ei kuitenkaan verkkomaksun osalta toteudu.

Energiavirasto on edellytänyt, että verkonhaltijan tulee kirjata sähköverkon rakentamisen kaikki kustannukset verkonhaltijan kirjanpitoon, josta verkonhaltija myy verkon omistajalle aktivoitavat investointikustannuksensa.

Energiavirasto on lisäksi ilmoittanut, että se ei tee korjauksia verkonhaltijoiden eriytettyihin tilinpäätöksiin, vaan toimittaa virallisten tilinpäätösten mukaiset valvontamaksun perimisessä tarvittavat tiedot verkkomaksun perijälle. Tilinpäätös- ja taloudellisten tunnuslukujen osalta virasto julkaisee ns. raakadatan, ilman muokkauksia, sellaisena kuin se on virastolle toimitettu.

Virasto ei siis tee tilinpäätöksiin korjauksia, vaikka valvontamenetelmien selkeänä tavoitteena on saattaa verkonhaltijat keskenään tasavertaiseen asemaan.

Tilanteen korjaamiseksi on välttämätöntä muuttaa sähkö- ja maakaasuverkkomaksuista annettua lakia. Esitämme, että lain 7 §:ää muutetaan seuraavasti:

”Verkkotoiminnan myyntituotoilla tarkoitetaan myynninvähennyserillä**, verkonomistajalta saatujen verkostoinvestointien myyntituloilla ja arvonlisäverollisilla liittymismaksutuloilla vähennettyä liikevaihtoa.**~~vähennetyn verkkoliiketoiminnan liikevaihdon ja verkkoliiketoiminnan muiden tuottojen summaa.~~”

Yksinkertaisemmin asia voidaan todeta seuraavasti:

”Verkkotoiminnan myyntituotoilla tarkoitetaan **sähkönsiirron ja sähkönjakelun maksujen myynninvähennyserillä vähennettyä liikevaihtoa.** ~~myynninvähennyserillä vähennetyn verkkoliiketoiminnan liikevaihdon ja verkkoliiketoiminnan muiden tuottojen summaa.~~”

Lain perusteluissa tulee tällöin tarkentaa, että myyntituotot sisältäisivät ainoastaan siirron ja jakelun siirtomaksuista kertyvät tuotot. Myynninvähennyserillä tarkoitetaan mm. veroja ja alennuksia. Myyntituottoihin ei laskettaisi arvonlisäverollisia liittymämaksutuloja eikä verkostoinvestointien myyntituloja, jotka vuokraverkkoyhtiöt saavat verkonomistajalta.

Näkemyksemme mukaan pykälä näin muutettuna täyttäisi lainsäädännössä ja valvontamenetelmissä edelyttävän tasapuolisuusperiaatteen ja sähköverkkomaksun määräytymisperusta olisi verkonhaltijoille tasapuolinen ja syrjimätön.

Ystävällisin terveisin

Kenneth Hänninen
Energiateollisuus ry
Verkot